

УДК 330.322:338.24:352

П. П. Топольницький,
к. т. н., доцент, доцент кафедри комп'ютерних технологій
і моделювання систем, Поліський національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7460-1130>
Т. Т. Присяжна,
аспірант, Поліський національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-8933-4819>

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.7-8.84

СУТНІСТЬ ТА АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

P. Topolnytskyi,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Polissia National University
T. Prysiazna,
Postgraduate student, Polissia National University

THE ESSENCE AND ASPECTS OF MANAGING THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE TERRITORIAL COMMUNITY

Метою даної наукової роботи є дослідження сутності та аспектів управління інвестиційним потенціалом територіальної громади. У рамках роботи визначено теоретичні засади інвестиційного потенціалу та становлення теорії інвестицій, сформовано практичні аспекти управління інвестиційним потенціалом територіальних громад. В цій роботі було використано методологічний підхід літературний огляд (англ. literature review), і полягає у глибокому аналізі літературних джерел за темою дослідження. Цей підхід є важливою складовою наукового дослідження та дозволяє визначити актуальні проблеми та питання, що потребують подальшого вивчення, а також зібрати та організувати наявні дані та знання про тему дослідження. В роботі проаналізовано процес та історію становлення поглядів та ідей теорії інвестицій в контексті різних наукових шкіл та течій. На основі вивчених літературних джерел було визначено, що інвестиційний потенціал територіальної громади це сукупність територіальних інвестиційних ресурсів та можливостей їх активізації що сприяє формуванню сприятливого інвестиційного клімату при цьому забезпечує становленню та розвитку інфраструктури та підприємництва за для розвитку територіальної громади. Обгрунтовано основні цілі управління інвестиційним потенціалом територіальних громад: розробка планів та стратегій розвитку території; максимізація використання наявних ресурсів; реалізація інвестиційних проектів; забезпечення ефективного використання державних коштів та інших фінансових ресурсів. Також було рекомендовано структуру інвестиційного потенціалу місцевих територій: природно-ресурсний потенціал, економічний потенціал, соціальний потенціал, інституційний потенціал та інноваційний потенціал. В результаті було наведено трактування процесу управління інвестиційним потенціалом територіальних громад — це комплекс заходів та дій, спрямованих на максимальне використання наявних інвестиційних можливостей на території територіальних громад. Враховуючі попередні результати було обгрунтовано основні елементи управління інвестиційним потенціалом територіальної громади.

The purpose of this scientific work is to investigate the essence and aspects of managing the investment potential of a territorial community. Within the framework of this work, the theoretical foundations of investment potential and the development of investment theory have been determined, practical aspects of managing the investment potential of territorial communities have been formed. The methodological approach used in this work is literature review, which involves a deep analysis of literature sources on the topic of research. This approach is an important component of scientific research and allows to identify relevant problems and issues that require further study, as well as to collect and organize existing data and knowledge on the research topic. The process and history of the formation of views and ideas of investment theory in the context of different scientific schools and trends have been analyzed in this work. Based on the studied literature sources, it has been determined that the investment potential of a territorial community is a set of

territorial investment resources and opportunities for their activation, which contributes to the formation of a favorable investment climate and ensures the formation and development of infrastructure and entrepreneurship for the development of a territorial community. The main goals of managing the investment potential of territorial communities have been substantiated: development of plans and strategies for the development of the territory; maximization of the use of available resources; implementation of investment projects; ensuring effective use of state funds and other financial resources. The structure of the investment potential of local territories has also been recommended: natural-resource potential, economic potential, social potential, institutional potential, and innovative potential. As a result, the interpretation of the process of managing the investment potential of territorial communities has been provided — this is a complex of measures and actions aimed at maximizing the use of available investment opportunities in the territory of territorial communities. Based on the previous results, the main elements of managing the investment potential of a territorial community.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, територіальна громада, управління.
Key words: investment potential, territorial community, management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В сучасних умовах економічного розвитку, питання управління інвестиційним потенціалом територіальної громади є надзвичайно актуальним та важливим. Інвестиційний потенціал територіальної громади є складною системою економічних та соціальних чинників, яка визначає можливості для розвитку господарської діяльності та привабливості регіону для інвесторів. Ефективне управління інвестиційним потенціалом може сприяти стабільному розвитку території, збільшенню виробничого потенціалу та привабливості для інвестиційного капіталу. Але при цьому потрібно враховувати, що з одного боку, інвестиційний потенціал стимулює створення робочих місць, розвиток інфраструктури, покращення соціально-економічного стану населення, а з іншого, ефективне управління інвестиційним потенціалом є складним завданням, оскільки воно вимагає залучення різних фахівців, використання різних інструментів та стратегій, а також врахування великої особливостей конкретної територіальної громади. Враховуючи це, постає питання формування ефективного управління інвестиційним потенціалом територіальної громади, при цьому базисом такого управління виступає аналіз та оцінка інвестиційних можливостей, імплементація інвестиційних проєктів, робота з потенційними інвесторами та підготовка працівників громади. Для розв'язання цієї проблеми необхідним є вивчення сутності та аспектів управління інвестиційним потенціалом територіальної громади та обґрунтувати ефективні шляхи для підвищення ефективності управління.

МЕТА СТАТТІ

Метою даної наукової роботи є дослідження сутності та аспектів управління інвестиційним потенціалом територіальної громади.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Слово "потенціал" є похідним від латинського слова "potentia" і трактується як сила, міць [8]. В тлумачному словнику української мови трактування потенціалу подано як "Сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил і т. ін., що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері" або "Приховані здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов" [14]. Відповідно економічного словника [13] "потенціал" як економічна категорія визначає як сукупність економічних можливостей суб'єкта господарювання, які можуть бути використані для потреб суспільства (виробництво, оборона тощо).

Вивчення сутності інвестиційного потенціалу передбачає вивчення економічної категорії "інвестиції". Перш за все потрібно відмітити про латинське походження слова, що тлумачиться як "вкладати" [8]. На сьогодні найбільш затребуваним визначенням інвестиції є — це спрямування грошей на придбання активу з метою досягнення збільшення вартості протягом певного періоду часу. Інвестиції вимагають витрат деякими наявними активами, такими як час, гроші чи зусилля [19].

Наступним важливим етапом вивчення сутності інвестиційного потенціалу є вивчення підходів до значення інвестицій як економічної

категорії різними науковими школами. Перший внесок в розвиток теорії інвестицій було зроблено представниками меркантилістів. Не зважаючи на те, що предметом їхньої наукової уваги була "сфера формування грошей грошима", що в сучасному трактуванні — сфера обігу, при цьому основним джерелом достатку країни є позитивний баланс від зовнішньої торгівлі, а досягнення позитивного балансу можливе лише при умові збільшення обсягу інвестицій (капіталовкладень) у грошовій формі. Таким чином багатство населення та держави в цілому залежить від нарощення обсягів капіталу [22].

Представник школи фізіократів Ф. Кене в рамках основної концепції розвитку держави (землеробство) висунув ідею структурування інвестицій. В основі ідеї було акумулювання первинних та щорічних інвестицій (автор називав їх авансами). До первинних інвестицій він відносив придбання новітніх (інноваційних) сільськогосподарських машин, виробничих потужностей та тварин, тоді як до щорічних було віднесено поновлювальні витрати (заробітна плата, насіння, будівельні матеріали тощо). Загалом школа фізіократів розглядала інвестиції як фундаментальним фактором здійснення будь-якої виробничої діяльності [20].

Економічні трансформації у вигляді відходу від феодального устрою до мануфактурного способу виробництва призвели до формування нової економічної ідеології. І таку ідеологію сформували представники класичної школи економіки. Ж-Б. Сей сформував теоретичний базис інвестицій як економічної категорії в результаті наукового обґрунтування теорії факторів виробництва. Дж. Локк та його послідовники Дж. Вандерлін, Ш. Монтескьє, Д. Юм розробили та розвинули кількісну теорію грошей. Сукупність цих двох теорій дозволили сформулювати взаємозв'язок між заощадженнями та інвестиціями. Важлива роль в наукових розробках класичної школи економіки приділялась відсотковим ставкам, рівню заощаджень та інвестиціям. В результаті практичної імплементації напрацювань представників класичної школи економіки було досягнуто промисловості та агровиробництва. Хоча з подальшим розвитком національних економік основні принципи та положення класичної школи економік продемонстрували свою неспроможність регулювати та впливати на швидко розвиваючі ринки (Перша світова війна, Велика депресія). Подальший розвиток національних економік на

засадах ринкової економіки потребували втручання держави.

Промислова революція (сер. ХІХ ст. — ХХ ст.) викликала розшарування населення на два основні класи: буржуазія (ті хто володіє засобами виробництва і отримує прибуток) та пролетаріат (ті хто забезпечує роботу засобів виробництва і отримує заробітну плату за це). Така концепція розвитку призвела до того що буржуазія поступово примножує своє багатство, в той же час за рахунок урбанізації рівень життя робітників залишається не змінним або погіршується. Такий дисбаланс призвів появи концептуально нової наукової теорії, яка б в першу чергу зможе обґрунтувати неієднаний ринкового типу економічних відносин. Таку теорію було створено К. Марксом. В своїх працях К. Маркс інвестиції, як економічну категорію визначав як похідну функцію від прибутку та розроблена теоретична модель інвестиційного процесу при врахуванні інноваційного розвитку. Ним було обґрунтовано необхідність активізації інноваційної діяльності, як основного фактора ефективності інвестиційної діяльності [8].

Паралельно з концепцією марксизму були започатковані й інші економічні теорії, одна із яких була сформована економічною школою маржиналістів. Важливим досягненням цієї школи було створення та розвиток теорії граничної вартості. Когорта представників школи (Г. Госсен, К. Менгер, Е. Бьом-Баверк, Ф. Ф. Візер, Й. Шумпетер, А. Вальрас, У. С. Джевонс, А. Маршалл), обґрунтували фактори які впливають на кон'юнктуру інвестиційного капіталу та ввели в науковий обіг поняття "гранична корисність інвестиційних товарів" і "гранична корисність інвестованого капіталу" [2].

Реакцією на бурхливий розвиток ідей школи мажиналістів було започаткування А. Маршаллом неокласичної школи, який розглядав інвестиції в контексті ціни та корисності. Ціни та корисності. Взаємозв'язок ціни, попиту, пропозиції інвестиційних продуктів вивчалися з ракурсу часового лагу, в результаті були систематизовані та виділені короткострокові, середньострокові та довгострокові інвестиційні продукти. В той же час інвестиція як економічна категорія А. Маршаллом визначалася як сукупність всіх витрат на капітал, що забезпечує дохід в майбутньому [10].

Затяжні економічні кризи початку 20 ст. в європейських країнах та в США стали катализатором зародження та розвитку кейнсіанської школи економіки. Фундаментальні основи школи було сформовано Дж. Кейнсом, при цьо-

му інвестиції він розглядав дуально: як приріст капіталу в матеріальній формі та акумуляція доходу від певної економічної активності [12]. Основними досягненнями засновника школи та його послідовників є визначення комплексу факторів та методів аналізу інвестиційної активності. На основі наукових досягнень наукової школи було сформовано механізм розподілу доходів держави, обґрунтовано методи зниження рівня безробіття шляхом активізації інвестиційної діяльності [7]. Послідовники Дж. Кейнса заснували неокейнсіанську школу Е. Домар і Р. Харрод та обґрунтували вплив інвестицій на процес технічного прогресу, наслідком чого стає зростання продуктивності праці, розвиток інфраструктури і формування соціально-орієнтованого типу ринкової економіки [16].

Враховуючи вищепредставлені концепції наукової думки щодо розвитку теорії інвестицій в рамках наукових шкіл. Потрібно відмітити що в процесі становлення та еволюції наукової економічної думки роль інвестицій як фактора розвитку економічних систем поступово розширюється та посилюється.

Але повертаючись до питання "інвестиційний потенціал" із врахуванням представлених вище еволюційного розвитку його складових "інвестиції" та "потенціал". На сьогодні не можна виділити єдину та системну дефініцію сутності економічної категорії як "інвестиційний потенціал", що в подальшому передбачає виокремлення його джерел формування, оцінки та механізмів управління. Виходячи з цього, науковці в залежності від наукової сфери вивчення рівня економічних систем наводять відповідну дефініцію категорії "інвестиційний потенціал". Вчені, які вивчають інвестиції на рівні суб'єкта господарювання розглядають інвестиційний потенціал підприємства; відповідно вчені, які вивчають інвестиційні процеси на рівні на галузевому, регіональному або національному рівні розглядають інвестиційний потенціал галузі, регіону або країни в цілому. При цьому, на думку Шевцової Н.Є, з якою ми погоджуємось потенційні вкладення можуть бути здійснені тільки в тому випадку, якщо виконується дві обов'язкові умови: у суб'єкта, що здійснює "вкладення", є, або потенційно можуть бути ці самі "вкладення" (під якими ми розуміємо інвестиційні ресурси); існує потенційний об'єкт, куди можуть бути здійснені "вкладення" (реальна інвестиційна місткість) [17].

Але повертаючись до вивчення сутності інвестиційного потенціалу територіальних гро-

мад, потрібно відмітити що більшість авторів у вітчизняній літературі ототожнюють його з інвестиційним потенціалом регіону. На думку Моргачова І.В. інвестиційний потенціал регіону — сукупність об'єктивних економічних, соціальних і природно-географічних властивостей регіону, що мають високу значущість для залучення інвестицій в основний капітал [21]. При цьому колектив вітчизняних авторів (Мікловда В.П., Шандор Ф.Ф., Кубіній Н.Ю., Мошак С.М., Шеверя М.Ю., Кубіній В.В.) відзначають, що інвестиційний потенціал регіону — комплекс інвестиційних можливостей економіки, що формується шляхом інтеграції та синергії інфраструктурного, ресурсного й макроекономічного потенціалів регіону й обмежений у використанні рівнем інвестиційних ризиків та інвестиційних бар'єрів [11]. Цікавим з наукової точки зору є трактування запропоноване колективом авторів під керівництвом Жулавського А.Ю., відповідно якого інвестиційний потенціал регіону — здатність до отримання максимального можливого обсягу інвестиційної складової валового регіонального продукту, реалізована за допомогою використання наявних у рамках території інвестиційних факторів економічного зростання [5].

При цьому є ряд наукових досліджень в яких виокремлюється суть інвестиційного потенціалу територіальних громад. Так Вайсман Е. акцентує увагу на те, що інвестиційний потенціал становить собою не просту, а певним чином упорядковану сукупність потенційних інвестиційних ресурсів, локалізованих на території, яка дозволяє добитися ефекту синергізму при їх використанні [1]. В той же час Гордієнко В. вказує на те що інвестиційний потенціал територіальної громади пов'язаний з формуванням інвестиційного попиту з боку суб'єктів регіональної економіки у вигляді інвестиційних потреб, інтересів і пріоритетів, які становлять основу інвестиційних проектів і програм соціально-економічного розвитку території. У цьому разі інвестиційний потенціал становить собою взаємопов'язану систему організованих сукупностей інвестиційних інтересів, інвестиційних потреб і пріоритетів різних суб'єктів інвестиційної діяльності регіону, яка формує загальний інвестиційний попит на регіональному ринку, виходячи з стратегічних завдань соціально-економічного розвитку території [1]. При цьому Жук П. та Сірик З. зазначають, що у контексті територіальних громад поняття їх інвестиційного потенціалу доцільно розглядати з погляду ресурсів і можливостей, які можуть бути мобілізованими для формування потоку

інвестицій у створення та розвиток насамперед підприємств й інфраструктурних об'єктів комунальної власності (власності громади), а також підприємств інших форм власності, які здійснюватимуть виконання робіт і надання послуг на засадах публічно-приватного партнерства, забезпечуючи реалізацію повноважень і завдань територіальних громад як адміністративно-територіальних утворень у сфері комунального господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту, екологічної безпеки тощо. Таким чином, автори під інвестиційним потенціалом територіальної громади пропонують розуміти сукупність ресурсів та можливостей (природно-ресурсних, соціальних, фінансово-економічних, інституційно-управлінських тощо), які є об'єктом управління з боку органів влади територіальної громади, спрямованого на залучення інвестиційних ресурсів для вирішення проблем територіального розвитку [3].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Таким чином, враховуючи теоретико-історичні концепції розвитку теорії інвестицій та погляди вітчизняних і зарубіжних науковців в сфері теоретико-методичного обґрунтування інвестиційного потенціалу, ми прийшли до висновку, що інвестиційний потенціал територіальної громади це сукупність територіальних інвестиційних ресурсів та можливостей їх активізації що сприяє формуванню сприятливого інвестиційного клімату при цьому забезпечує становленню та розвитку інфраструктури та підприємництва за для розвитку територіальної громади.

Під інвестиційними ресурсами територіальної громади ми розглядаємо природні ресурси, фінансові ресурси громади, соціально-демографічні ресурси, управлінський потенціал громади. Природні ресурси громади це земля, корисні копалини, поверхневі і підземні води, лісовкриті території та інша рослинність, тваринний світ, ландшафти та інші природні комплекси. В свою чергу соціально-демографічні ресурси включають в себе демографічний стан на території громади (кількість пенсіонерів, дітей, працездатного населення, безробітних, рівень народжуваності, смертності тощо) та рівень соціального розвитку громади (рівень бідності, здоров'я, благополуччя, освіченості, злочинності на території громади тощо). При цьому інвестиційні можливості — це здатність активізувати та управляти зазначеними інвестиційними ресурсами за для

формування сприятливого інвестиційного клімату (інвестиційної привабливості) територіальної громади. Таким чином інвестиційний клімат громади це комплексна сукупність зазначених вище інвестиційних ресурсів та можливостей їх активізації у вигляді передумов, що сприяє підвищенню привабливості та доцільності території громади для потенційних інвесторів [15].

При цьому ми у визначенні зазначили, що основною ціллю активізації інвестиційного клімату є забезпечення становлення та розвитку інфраструктури та підприємництва на території громади. Інфраструктура територіальної громади це сукупність споруд, будівель, систем та служб (освіта, медицина, комунальне господарство, водопостачання, енергетика, торгівля, транспортне забезпечення тощо) необхідних для функціонування підприємництва та забезпечення умов життєдіяльності населення. Тобто, інфраструктура територіальної громади це сукупність соціально-економічних сфер, діяльність яких призначена для забезпечення виробничих та соціальних компонентів функціонування територіальної громади, як адміністративної одиниці. Відповідно до зазначеного визначення інфраструктура територіальної громади складається із виробничої та соціальної складових і є базовою умовою ефективності функціонування та подальший розвиток громад у вигляді створення нових та розширення вже існуючих підприємств, установ, організацій виробничої і соціальної інфраструктури громади, що в свою чергу забезпечують покращення умов життя населення, впливають на збільшення кількості об'єктів господарювання, сприяють активному розвитку місцевого бізнесу, забезпечують умови для створення додаткових робочих місць, скороченню безробіття, збільшенню рівня доходів, призупинення скорочення та закриття на селі різного роду підприємств і об'єктів соціального призначення, збільшення асортименту та якості послуг територіальних громад.

Управління інвестиційним потенціалом місцевих органів влади (Investment Capacity Management, ICM) — це процес планування, координації та реалізації інвестиційних проєктів на території муніципальних утворень. Він заснований на аналізі економічного та соціального потенціалу територіальних громад та на розробці відповідної стратегії управління інвестиційними ресурсами. ICM включає низку заходів, спрямованих на оці-

нку та визначення потенціалу територіальних громад, а також на розробку планів щодо використання наявних ресурсів для реалізації інвестиційних проектів. В рамках ІСМ проводяться дослідження економічного потенціалу територій, проводиться аналіз наявних ресурсів, визначаються пріоритетні напрями розвитку, розробляються інвестиційні програми, формуються інвестиційні портфелі та ін [23].

Основними цілями управління інвестиційним потенціалом територіальних громад є:

— розробка планів та стратегій розвитку території на основі аналізу наявних ресурсів та потенціалу;

— максимізація використання наявних ресурсів, у тому числі фінансових, для досягнення максимального ефекту;

— реалізація інвестиційних проектів, спрямованих на підвищення рівня життя населення та розвиток економіки регіону;

— забезпечення ефективного використання державних коштів та інших фінансових ресурсів.

ІСМ може допомогти місцевим органам влади приймати зважені рішення щодо інвестування та управління ресурсами, а також підвищити рівень життя населення та загальний економічний розвиток регіону.

Структура інвестиційного потенціалу місцевих територій може містити такі елементи:

1. Природно-ресурсний потенціал, до складу якого входять природні ресурси, територіальне розміщення громади та кліматичні умови.

2. Економічний потенціал, включає стан економічного розвитку території, структуру галузей економіки, наявність та стан інфраструктури, рівень безробіття серед населення, рівень доходів населення та інші показники.

3. Соціальний потенціал, до якого відноситься якість життя населення, рівень освіченості населення та охорони здоров'я, демографічна ситуація та інші фактори.

4. Інституційний потенціал громади включає механізми регулювання та підтримки бізнесу на рівні територіальної громади та інші аспекти, що впливають на розвиток бізнесу.

5. Інноваційний потенціал, що включає наявність інноваційних підприємств, рівень підтримки наукових досліджень та інші фактори.

Проте, структура інвестиційного потенціалу може відрізнятися залежно від конкретної території та її особливостей.

Управління інвестиційним потенціалом територіальних громад — це комплекс заходів та дій, спрямованих на максимальне використання наявних інвестиційних можливостей на території територіальних громад. Ключовими елементами управління інвестиційним потенціалом є:

1. Аналіз інвестиційної привабливості території. Оцінка інвестиційного потенціалу проводиться з урахуванням аналізу економічних, соціальних, природних та інших чинників, які впливають на можливість залучення інвестицій. Аналіз інвестиційного потенціалу: збір та аналіз інформації про доступні інвестиційні ресурси, основні галузі економіки, привабливість регіону для інвесторів та інші фактори, які можуть вплинути на приплив інвестицій.

Аналіз інвестиційної привабливості території — це процес оцінки потенціалу території для залучення інвестицій, включаючи визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз. Такий аналіз може проводитись місцевими органами влади, інвестиційними компаніями чи іншими заінтересованими сторонами.

Для аналізу інвестиційної привабливості території використовуються різні методи, такі як:

— Аналіз SWOT — визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз території.

— Аналіз конкурентного середовища — оцінка конкуренції над ринком інвестицій та позицій території цьому ринку.

— Аналіз економічних показників — вивчення економічних чинників, таких як наявність робочої сили, інфраструктури та податкових пільг.

— Аналіз соціальних показників — вивчення демографічних даних, рівня освіти та якості життя населення території.

— Аналіз правового середовища — оцінка правового регулювання бізнесу та інвестицій на території.

Результати аналізу інвестиційної привабливості території можуть використовуватись для розробки стратегії залучення інвестицій, покращення бізнес-середовища та залучення нових підприємств на територію.

2. Розробка стратегії інвестування. Це план дій, що визначає цілі, пріоритети, завдання та інструменти реалізації інвестиційної політики на території територіальної громади. Розробка інвестиційної стратегії передбачає визначення основних напрямів розвитку, пріоритетних

галузей економіки та конкретних проектів, які сприятимуть зростанню інвестиційного потенціалу та економічному розвитку регіону. Розробка інвестиційної стратегії — це процес визначення цілей та шляхів досягнення цих цілей для покращення інвестиційного клімату на території. Це включає аналіз сильних і слабких сторін території, визначення можливостей для залучення інвестицій, розробку плану дій і моніторинг.

3. Створення сприятливого інвестиційного клімату. Це включає створення умов для розвитку бізнесу, забезпечення захисту прав інвесторів, спрощення процедур отримання дозволів та ліцензій, підтримку малого та середнього бізнесу та залучення інвесторів, проведення маркетингових та рекламних кампаній, участь у виставках та конференціях для залучення потенційних інвесторів.

Залучення інвесторів на територію — це процес, спрямований на залучення фінансових засобів, технологій, знань та досвіду бізнес-спільноти на певну територію з метою розвитку економіки та покращення умов життя місцевого населення. Для успішного залучення інвесторів на територію необхідно здійснити попередній аналіз інвестиційної привабливості території, визначити її інвестиційний потенціал, а також розробити інвестиційну стратегію. Основними методами залучення інвесторів є:

— Організація презентацій та форумів — проведення презентацій та форумів для потенційних інвесторів з метою привернення уваги до території та демонстрації її інвестиційного потенціалу.

— Розробка маркетингових матеріалів — створення інформаційних брошур, відеоматеріалів та інших рекламних матеріалів поширення серед потенційних інвесторів.

— Створення сприятливого інвестиційного клімату — надання пільг та привілеїв для інвесторів, спрощення процедур отримання дозвільної документації, а також створення умов для успішної реалізації інвестиційних проектів.

— Пошук потенційних інвесторів — активний пошук потенційних інвесторів на ринку, проведення переговорів та укладання угод.

— Розробка інвестиційних проектів — розробка перспективних інвестиційних проектів, які залучатимуть інвесторів на територію.

Важливо, що з успішного залучення інвесторів необхідно мати чітку інвестиційну стратегію, яка орієнтована в розвитку конкретних

галузей економіки території. Також необхідно мати компетентну команду, здатну провести процес залучення інвесторів.

4. Залучення інвестицій. Це активна робота з пошуку інвесторів, проведення маркетингових та рекламних кампаній, участь у виставках та конференціях, а також надання інвестиційних пільг та підтримки.

5. Управління інвестиційними проектами. Координація та контроль за реалізацією інвестиційних проектів, моніторинг їх ефективності, аналіз та оптимізація бізнес-процесів.

Управління інвестиційними проектами — це процес планування, організації, контролю та координації діяльності, необхідної для успішної реалізації інвестиційного проекту. Мета управління інвестиційними проектами полягає у забезпеченні ефективного використання ресурсів та досягненні запланованих результатів у рамках бюджету, термінів та вимог якості.

Управління інвестиційними проектами включає кілька етапів:

— Планування проекту — визначення цілей та вимог проекту, аналіз ризиків та ресурсів, складання бізнес-плану та графіка робіт.

— Організація проекту — формування команди проекту, розподіл ролей та завдань, визначення процесів та систем управління проектом.

— Реалізація проекту — безпосереднє виконання робіт, контроль за виконанням завдань, взаємодія з підрядниками та постачальниками, управління бюджетом та строками.

— Моніторинг та контроль — безперервний аналіз процесу виконання робіт, своєчасне виявлення та усунення проблем, контроль за використанням ресурсів, звітність перед заінтересованими сторонами.

— Завершення проекту — завершення робіт, підготовка звітів про виконання проекту, оцінка його результатів та ефективності, аналіз набутого досвіду та розробка рекомендацій для майбутніх проектів.

Управління інвестиційними проектами може здійснюватися за допомогою різних методологій та інструментів, таких як методика PMI (Project Management Institute), методика PRINCE2 (PRojects IN Controlled Environments) та інші. Також важливо використовувати спеціальне програмне забезпечення для управління проектами, такі як Microsoft Project, Trello, Asana та інші.

6. Підтримка місцевих підприємців: створення умов для розвитку місцевих підприємств, надання фінансової та консультативної під-

тримки, проведення навчальних програм. Підтримка місцевих підприємців може бути важливим компонентом управління інвестиційним потенціалом території. Створення сприятливих умов розвитку місцевих підприємств може сприяти збільшенню зайнятості та економічному розвитку території.

У рамках підтримки місцевих підприємців можна проводити такі заходи:

— Організація бізнес-інкубаторів для підтримки малого бізнесу. Ці організації надають підприємцям приміщення, деяке обладнання та консультації, а також підтримувати їх в отриманні фінансування.

— Розробка та проведення навчальних тренінгів та семінарів для місцевих підприємців. Це можуть бути тренінги з бізнес-планування, маркетингу, фінансового менеджменту та інших важливих навичок.

— Фінансова підтримка місцевим підприємцям. В більшості випадків проявляється у формі грантів, позик чи інших видів фінансування, які допоможуть підприємцям запустити чи розвинути свій бізнес.

— Маркетинг місцевих товарів та послуг. Найбільш розповсюдженими заходами з просування є виставка місцевих виробників, ярмарки, рекламні кампанії та інші заходи, які допоможуть місцевим підприємцям залучити нових клієнтів.

7. Розвиток інфраструктурних проектів для підтримки розвитку вже існуючих та нових галузей економіки, залучення потенційних інвесторів та підвищення конкурентоспроможності територій. Розвиток інфраструктури територій — це важливий компонент управління інвестиційним потенціалом територіальних громад. Розвинена інфраструктура — це фундаментальний фактор для залучення інвесторів та розвитку території загалом. Реалізація інфраструктурних проектів мають здійснюватися на основі аналізу потреб громади та на потенційних можливостях для розвитку. Наприклад, це може бути будівництво, розширення або ремонт транспортної, енергетичної, водопостачальної, каналізаційної, комунікаційної та інших видів інфраструктури. Важливо також проводити систематичний контроль вже існуючої інфраструктури, її якісного стану та ефективності використання, щоб мати можливість своєчасно проводити ремонтні, реконструкторські роботи та оновлювати застаріле обладнання. Крім того, необхідно забезпечити доступність інфраструктури для всіх верств населення, включаючи малозабезпечені та віддалені території. Така

ціль може бути досягнута шляхом реалізації інфраструктурних проектів та програм, які будуть направлені на покращення якісних характеристик інфраструктури для всіх мешканців території. При цьому, важливим є підтримувати публічно-приватне партнерство при розробці та реалізації інфраструктурних проектів, оскільки це може допомогти у залученні інвестицій та забезпеченні більш ефективного використання ресурсів.

8. Навчання або залучення персоналу включає проведення навчальних програм та курсів підвищення кваліфікації персоналу, працюючого у сфері управління інвестиційним потенціалом. Підвищення кваліфікації персоналу — важливий аспект управління інвестиційним потенціалом територій, оскільки від кваліфікації та компетенції працівників залежить ефективність реалізації інвестиційних проектів та стратегій. Для цього можуть проводитися навчальні програми та курси, спрямовані на підвищення знань та навичок персоналу в галузі управління інвестиціями, економіки, фінансів, маркетингу та інших суміжних галузей. Такі навчальні програми та курси можуть проводитися як самими місцевими органами влади, так і спільно з академічними та бізнесовими структурами. Крім того, такі програми можуть надаватися як у форматі очних занять, так і онлайн-форматі, що дозволяє учасникам вивчати матеріали на своєму зручному графіку. Підвищення кваліфікації персоналу також може включати обмін досвідом і знаннями з представниками інших регіонів або країн. Наприклад, організація візитів для персоналу на підприємства чи установи, які успішно реалізують інвестиційні проекти, може допомогти співробітникам дізнатися про передові методи управління та застосування інноваційних технологій у сфері інвестицій.

9. Контроль та моніторинг. Це постійний аналіз ефективності вжитих заходів і коригування стратегії відповідно до ситуації, що змінюється. Контроль та моніторинг управління інвестиційним потенціалом територій є важливою частиною процесу розвитку та залучення інвестицій на певну територію. Вони спрямовані на оцінку ефективності реалізації інвестиційних проектів та досягнення поставлених цілей. Для забезпечення контролю та моніторингу інвестиційного потенціалу території використовуються різні методи, такі як:

— Моніторинг соціально-економічних показників території, таких як ВВП, інвестиції, безробіття, зростання населення тощо.

— Аналіз динаміки зміни інвестиційного клімату території, такої як зміна податкової та інвестиційної політики, реалізація інвестиційних проектів тощо.

— Оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів на території, така як оцінка термінів реалізації проектів, вартості, якості та відповідності поставленим цілям.

— Аналіз діяльності інвестиційних інститутів та органів управління територією, таких як агенції з розвитку інвестицій, органи територіальних громад тощо.

— Моніторинг змін у конкурентному середовищі, таких як поява нових гравців на ринку, зміна інвестиційної активності конкурентів тощо.

— Оцінка думки та відгуків інвесторів щодо стану інвестиційного клімату на території, таких як опитування, інтерв'ю тощо.

Загалом, контроль та моніторинг управління інвестиційним потенціалом території дозволяють виявляти проблеми та слабкі місця в інвестиційній діяльності на території, а також вживати заходів для їх усунення та подальшого покращення інвестиційного клімату. Ці дії можуть бути частково або повністю включені до інвестиційної стратегії місцевих органів влади залежно від конкретних потреб та умов регіону. Управління інвестиційним потенціалом місцевих органів влади має велике значення для економічного розвитку територій, створення нових робочих місць та покращення життя населення.

ВИСНОВКИ

В статті було проаналізовано історію становлення поглядів та ідей теорії інвестицій в контексті різних наукових шкіл та течій. На основі вивчених літературних джерел було визначено, що інвестиційний потенціал територіальної громади це сукупність територіальних інвестиційних можливостей та ресурсів їх активізації що сприяє формуванню сприятливого інвестиційного клімату при цьому забезпечує становленню та розвитку інфраструктури та підприємництва за для розвитку територіальної громади. Обґрунтовано основні цілі управління інвестиційним потенціалом територіальних громад: розробка планів та стратегій розвитку території; максимізація використання наявних ресурсів; реалізація інвестиційних проектів; забезпечення ефективного використання державних коштів та інших фінансових ресурсів. Також було рекомендовано структуру інвестиційного потенціалу місцевих тери-

торій: природно-ресурсний потенціал, економічний потенціал, соціальний потенціал, інституційний потенціал, інноваційний потенціал. В результаті було наведено трактування процесу управління інвестиційним потенціалом територіальних громад — це комплекс заходів та дій, спрямованих на максимальне використання наявних інвестиційних можливостей на території територіальних громад. Враховуючі попередні результати було обґрунтовано основні елементи управління інвестиційним потенціалом територіальної громади: аналіз інвестиційної привабливості території, розробка стратегії інвестування, створення сприятливого інвестиційного клімату, залучення інвестицій, управління інвестиційними проектами, підтримка місцевих підприємців, розвиток інфраструктури, підвищення кваліфікації персоналу, контроль та моніторинг.

Література:

1. Вайсман Е. Я. Механізм залучення інвестицій в економіку регіону на основі державно-приватного партнерства. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 6. С. 149—153.
2. Гордієнко В. П. Інвестиційний потенціал регіону як економічна категорія. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: економічні науки. 2014. Т. 7, № 4. С. 68—71.
3. Єфіменкова Н. М. Теоретичні аспекти довгострокового прогнозування інноваційного розвитку України. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 19. С. 180—184.
4. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. Регіональна економіка. 2017. № 2. С. 16—22.
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1561-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47, ст. 646.
6. Жулавський А. Ю., Вовк О. М. Інвестиційний потенціал регіону у контексті інвестиційної привабливості. Економічні проблеми сталого розвитку: тези доп. наук.-техн. конф. викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої Дню науки в Україні, 20—29 квітня 2006 р. Суми: СумДУ, 2006. Т. 2. С. 6—7. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/19425> (дата звернення: 07.03.2023).
7. Качала Т. М., Жученко А. М. Інвестиційний клімат регіону. Міжнародна банківська конференція: теорія і практика: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (24-25 травня 2012 р).

Суми: УАБС НБУ, 2012. Т. 1. С. 54. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/63404> (дата звернення: 07.03.2023).

8. Keynes J. M. *The General Theory of Employment, Interest, and Money*. London, United Kingdom: Palgrave Macmillan, 1936. 472 p.

9. Латинські вирази. Латинсько-український словник: навч. матеріали з лат. мови / упоряд. Я. В. Пузиренко. Київ: Київ. ун-т, 2000. 60 с.

10. Маркс К. Теорії додаткової вартості. Київ, 1964. Т. 4. 639 с.

11. Маршалл А. Принципы политической экономии. Москва: Прогресс, 1984. Т. 2. 310 с.

12. Стратегічний потенціал економічної системи: інноваційні та інституціональні механізми його активізації: монографія / В. П. Мікловда, Ф. Ф. Шандор, Н. Ю. Кубіній та ін. Ужгород, 2014. 420 с.

13. Рамазанов С. К. Інноваційні технології в управлінні нестабільною економікою. Вісник Східноукраїнського національного університету. 2010. № 3 (145). С. 319—327.

14. Сухарський В. С. Економічний словник-довідник. Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2002. 328 с.

15. Глуначний словник української мови: Понад 12 500 ст. (близько 40 000 слів) / за ред. В. С. Калашника. Харків: Прапор, 2002. 992 с.

16. Третяк Н. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні. Фінансовий простір. 2013. № 3. С. 165—170.

17. Худокормов А. Современная экономическая теория Запада. Вопросы экономики. 2008. № 6. С. 20—43.

18. Швецова Н. Генезис та еволюція поняття "інвестиції". Схід. 2014. Т. 6. С. 61—66.

19. Backhouse R., Hollander S. *Classical Economics*. The economic journal. 1988. Vol. 98, no. 391. P. 563. URL: <https://doi.org/10.2307/2233414> (дата звернення: 07.03.2023).

20. Chan L. K. C., Lakonishok J. Value and growth investing: review and update. *Financial analysts journal*. 2004. Vol. 60, no. 1. P. 71—86. URL: <https://doi.org/10.2469/faj.v60.n1.2593> (дата звернення: 07.03.2023).

21. MacLeod H. D. *Dictionary of political economy: biographical, bibliographical, historical, and practical*. London, United Kingdom: Longman, Green, Longman, Roberts, and Green, 1863. Vol. 1. 683 p. URL: <https://books.google.com/vc/books?id=crNcAAAACAAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 07.03.2023).

22. Morhachov I. V. Potential of using the investment capacity of a region. The problems of economy. 2018. Vol. 4, no. 38. P. 105—111. URL:

<https://doi.org/10.32983/2222-0712-2018-4-105-111> (дата звернення: 07.03.2023).

23. *The Concise encyclopedia of economics* / (Ed.) David R. Henderson. Carmel, Indiana: Liberty Fund, 2008. 656 p.

24. Van Mieghem J. A. Commissioned paper: capacity management, investment, and hedging: review and recent developments. *Manufacturing & Service Operations Management*. 2003. Vol. 5, no. 4. P. 269—302. URL: <https://doi.org/10.1287/msom.5.4.269.24882> (дата звернення: 07.03.2023).

References:

1. Vaisman, E.Ya. (2014), "The mechanism of investment attraction in the economy of the region on the basis of public-private partnership", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 6, pp. 149—153.

2. Gordienko, V.P. (2014), "Investment potential of the region as an economic category", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*. Ser.: ekonomichni nauky, vol. 7 (4), pp. 68—71.

3. Efimenkova, N.M. (2014), "Theoretical aspects of long-term forecasting of innovative development of Ukraine", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 19, pp. 180—184.

4. Zhuk, P.V. and Sirik, Z.O. (2017), "Investment potential of territorial communities: the essence of the concept and issues of management", *Rehionalna ekonomika*, vol. 2, pp. 16—22.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), *The Law of Ukraine "About investment activity"*, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 47 (646).

6. Zhulavsky, A.Yu. and Vovk, O.M. (2006), "Investment potential of the region in the context of investment attractiveness", *Tezy dop. nauk.-tekhn. konf. vykladachiv, spivrobotnykiv, aspirantiv i studentiv fakultetu ekonomiky ta menezhmentu prysviachenoї Dniu nauky v Ukraini*. *Ekonomichni problemy staloho rozvytku* [Theses add. science and technology conf. teachers, employees, graduate students and students of the Faculty of Economics and Management dedicated to the Day of Science in Ukraine. Economic problems of sustainable development], Sumy State University, Sumy, Ukraine, vol. 2, pp. 6-7, available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/12345-6789/19425> (Accessed 07 March 2023).

7. Kachala, T.M. and Zhuchenko, A.M. (2012), "Investment climate of the region", *Materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Mizhnarodna bankivska konkurentsia: teoriia i praktyka* [Materials VII International science and practice conf. International banking competition: theory and practice], UABS NBU, Sumy, Ukraine, vol. 1,

pp. 54, available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/63404> (Accessed 07 March 2023).

8. Keynes, J. M. (1936), *The General Theory of Employment, Interest, and Money*, Palgrave Macmillan, London, United Kingdom.

9. Puzyrenko, Ya.V. (Ed.), (2000), *Latynski vyrazy. Latynsko-ukrainskyi slovnyk [Latin expressions. Latin-Ukrainian dictionary]*, Kyiv. University, Kyiv, Ukraine.

10. Marks, K. (1964), *Teorii dodatkovoi vartosti [Theories of surplus value]*, Kyiv, Ukraine, Vol. 4.

11. Marshall, A. (1984), *Princypy` politicheskoy ekonomii [Principles of political economy]*, Progress, Moskva, Rossiya, Vol. 2.

12. Miklovda, V.P., Sandor, F.F., Kubiniy, N.Yu., Moshak, S.M., Sheverya, M.Yu. and Kubiniy, V.V. (2014), *Stratehichniy potentsial ekonomichnoi systemy: innovatsiini ta instytutsionalni mekhanizmy yoho aktyvizatsii [Strategic potential of the economic system: innovative and institutional mechanisms of its activation]*, Uzhhorod, Ukraine.

13. Ramazanov, S.K. (2010), "Innovative technologies in the management of an unstable economy", *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 3 (145), pp. 319—327.

14. Sukharskyi, V.S. (2002), *Ekonomichnyi slovnyk-dovidnyk [Economic dictionary-reference]*, Navch. knyha-Bohdan, Ternopil, Ukraine.

15. Kalashnyk, V.S. (Ed.), (2002), *Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]*, Prapor, Kharkiv, Ukraine.

16. Tretyak, N. (2013), "Factors of investment climate formation in Ukraine", *Finansovyi prostir*, vol. 3, pp. 165—170.

17. Khudokormov, A. (2008), "Modern economic theory of the West", *Voprosy` ekonomiki*, vol. 6, pp. 20—43.

18. Shvetsova, N. (2014), "Genesis and evolution of the concept of "investment", *Skhid*, vol. 6, pp. 61—66.

19. Backhouse, R. and Hollander, S. (1988), "Classical Economics", *The economic journal*, vol. 98, no. 391, pp. 563, available at: <https://doi.org/10.2307/2233414> (Accessed 07 March 2023).

20. Chan, L.K.C. and Lakonishok, J. (2004), "Value and growth investing: review and update", *Financial analysts journal*, vol. 60, no. 1, pp. 71-86, available at: <https://doi.org/10.2469/faj.v60.n1.2593> (Accessed 07 March 2023).

21. MacLeod, H.D. (1863), *Dictionary of political economy: biographical, bibliographical, historical, and practical*, Longman, Green, Longman, Roberts, and Green, London, United

Kingdom, Vol. 1, available at: <https://books.google.com.vc/books?id=crNcAAAACAAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false> (Accessed 07 March 2023).

22. Morhachov, I.V. (2018), "Potential of using the investment capacity of a region", *The problems of economy*, vol. 4, no. 38, pp. 105—111, available at: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2018-4-105-111> (Accessed 07 March 2023).

23. Henderson, R. D. (Ed.), (2008), *The Concise encyclopedia of economics*, Liberty Fund, Carmel, Indiana.

24. Van Mieghem, J.A. (2003), "Commissioned paper: capacity management, investment, and hedging: review and recent developments", *Manufacturing & Service Operations Management*, vol. 5, no. 4, pp. 269-302, available at: <https://doi.org/10.1287/msom.5.4.269.24882> (Accessed 07 March 2023).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2023 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292